

STANDARDS IN ORGANIZATION OF PARKS IN THAILAND: A CASE STUDY OF KHET LAK SI, KRUNG THEP MAHA NAKHON

Kanjana SAIPETCH^{1*} and Matrini RUKTANONCHAI²

1 Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand; S.kanjanaaa@hotmail.com
(Corresponding Author)

2 Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Thailand

ARTICLE HISTORY

Received: 25 August 2023

Revised: 15 September 2023

Published: 25 September 2023

ABSTRACT

This research aimed to comparatively study standards in park organization in Thailand with those in Khet Lak Si, Krung Thep Maha Nakhon. Data were gathered from books, documents, articles, as well as field survey of parks in Khet Lak Si. Study results, employing four aspects of park organization standard (facilities, safety, landscape, and accessibility) indicated that no parks in Khet Lak Si met such standard. However, there were nine parks that mostly met the standard: three neighborhood parks (Bueng Si Kan Park, Thung Song Hong Housing Public Health Center 53 Park, and Tha Sai Housing Sports Center Park), five community parks (Government Complex (Building A) Park, Government Complex Park, Thailand Post Company Limited's Park, Metropolitan Waterworks Authority Headquarters' Park, and TOT Public Company Limited's Park), and one district park (CAT Telecom Public Company Limited's Park).

Keywords: Park, Organization Standard of Parks

CITATION INFORMATION: Saipetch, K., & Ruktanonchai, M. (2023). Standards in Organization of Parks in Thailand: A Case Study of Khet Lak Si, Krung Thep Maha Nakhon. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(9), 38.

มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะในประเทศไทย: กรณีศึกษาเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

กาญจนา สายเพชร^{1*} และ มาตริณี รัชต์ตานนท์ชัย²

1 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; S.kanjanaaa@hotmail.com (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

2 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานการจัดสวนสาธารณะของประเทศไทยกับสวนสาธารณะในเขตหลักสี่ โดยการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความวิชาการต่างๆ ตลอดจนลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลสวนสาธารณะในเขตหลักสี่เพื่อนำมาใช้ประกอบในการทำวิจัย ผลการศึกษาซึ่งใช้เกณฑ์มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะ 4 ด้าน (สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย ภูมิทัศน์ และการเข้าถึง) พบว่า ไม่มีสวนสาธารณะใดในเขตหลักสี่ได้มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะดังกล่าว มีเพียงสวนสาธารณะที่ใกล้เคียงมาตรฐานการจัดสวนสาธารณะ 9 แห่ง ได้แก่ สวนหมู่บ้าน 3 แห่ง (สวนสาธารณะริมบึงสีกัน สวนสาธารณะเคหะทุ่งสองห้องศูนย์สาธิตสุข 53 และสวนสาธารณะศูนย์กีฬาเคหะท่าทราย) สวนชุมชน 5 แห่ง (สวนสาธารณะศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคมหาราช 2550 (อาคาร A) สวนสาธารณะศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคมหาราช 2550 สวนสาธารณะบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด สวนสาธารณะการประปานครหลวง และสวนสาธารณะบริษัท ที โอ ที จำกัด (มหาชน)) และสวนระดับย่าน 1 แห่ง (สวนสาธารณะบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน))

คำสำคัญ: สวนสาธารณะ, มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะ

ข้อมูลอ้างอิง: กาญจนา สายเพชร และ มาตริณี รัชต์ตานนท์ชัย. (2566). มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะในประเทศไทย: กรณีศึกษาเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(9), 38.

บทนำ

สวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทย คือ สวนลุมพินี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานที่ดิน 360 ไร่ ณทุ่งศาลาแดง ให้สร้างสวนสาธารณะสำหรับประชาชน และจัดแสดงสินค้าไทยเป็นครั้งแรก พร้อมทั้งพระราชทานนามสวนสาธารณะแห่งนี้ว่า สวนลุมพินี (The Passport, 2564) สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครสร้างขึ้นและพัฒนาโดยองค์กรเอกชนและหน่วยงานราชการ เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และช่วยรักษาผู้ที่ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าได้ (สถาบันโรคทรวงอก, 2560) กรุงเทพมหานครประกอบด้วย 50 เขต ประชากร 5,527,994 ล้านคน (กรมการปกครอง, 2564) มีสวนสาธารณะทั้งหมด 8,983 แห่ง (สำนักสิ่งแวดล้อม, 2565) และมีพื้นที่สวนสาธารณะมากกว่า 9 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน ตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลกใน 7 เขต ได้แก่ เขตตลิ่งชัน (13.01 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน) เขตจตุจักร (13.47 ตารางเมตรต่อประชากร 1 คน) เขตประเวศ (17.38 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน) เขตหลักสี่ (17.45 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน) เขตทวีวัฒนา (18.9 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน) และเขตบางขุนเทียน (19.2 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน) ขณะเดียวกันค่าเฉลี่ยของสัดส่วนสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร คือ 0.20 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน (ESTOPOL, 2562) เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์รวมของเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทต้องการย้ายถิ่นเข้ามาพักอาศัยเพื่อประกอบอาชีพ จึงเกิดการขยายตัวของประชากรและสิ่งปลูกสร้าง เช่น หมู่บ้านจัดสรร และ ระบบขนส่งสาธารณะ ส่งผลให้พื้นที่สีเขียวในรูปของสวนสาธารณะไม่เพียงพอต่อจำนวนประชากร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

เขตหลักสี่มีประชากร 100,853 คน (กรมการปกครอง, 2565) ก่อน พ.ศ.2551 เขตหลักสี่ยังไม่มีสวนสาธารณะ ต่อมาเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2551 (ThaiPR, 2551) เขตหลักสี่ได้เข้าร่วมนโยบายเมืองสุขภาพดีผู้คนมีความสุขและมหานครแห่งสิ่งแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร จากนั้นกรุงเทพมหานครได้มอบให้สำนักงานเขตหลักสี่ พัฒนาบึงสีกันซึ่งตั้งอยู่ภายในหมู่บ้านเมืองทองนิเวศน์ 1 ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกายของประชาชนในหมู่บ้านและผู้ที่พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียง สวนสาธารณะบึงสีกันมีพื้นที่ 51 ไร่ แบ่งออกเป็นบึงรับน้ำ 40 ไร่ และพื้นที่รอบบึง 11 ไร่ (ThaiPR, 2551) เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะของเขตหลักสี่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเข้าใช้บริการ (Yossapon, 2564) เขตหลักสี่จึงได้เข้าร่วมโครงการ Green Bangkok ที่กรุงเทพมหานครจัดขึ้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2562 โดยมีเป้าหมายให้ทั้ง 50 เขต ของกรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวในรูปของสวนสาธารณะ 9 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน ภายใน พ.ศ.2572 (Green News, 2564) จากที่กล่าวมาข้างต้นสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครมีพื้นที่ตามมาตรฐานองค์การอนามัยโลก (9 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คน) พบใน 7 เขต แม้ว่าเขตหลักสี่มีสัดส่วนสวนสาธารณะต่อประชากร 1 คน สูงกว่ามาตรฐานขององค์การอนามัยโลก แต่พื้นที่สวนสาธารณะของเขตหลักสี่สามารถใช้งานได้จริง 0.92 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คนเท่านั้น (Thai PBS, 2562) งานวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานการจัดสวนสาธารณะในประเทศไทย กับมาตรฐานการจัดสวนสาธารณะ 4 ประเภท ได้แก่ สวนหย่อมขนาดเล็ก สวนหมู่บ้าน สวนชุมชน และ สวนระดับย่านในเขตหลักสี่ ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยอาจนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรฐานการจัด ให้เหมาะสมกับลักษณะของพื้นที่สวนสาธารณะดังกล่าวในเขตหลักสี่ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนที่เข้าใช้บริการ

การทบทวนวรรณกรรม

สวนสาธารณะจัดสร้างขึ้นเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ อาจเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการสร้างทัศนียภาพให้เมือง (ESTOPOL, 2562) ตลอดจนเป็นพื้นที่ที่รัฐจัดขึ้นเพื่อให้ทุกคนได้เข้ามาใช้บริการโดยไม่เสียค่าบริการ มีความร่มรื่น มีความสงบ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รองรับผู้มาใช้บริการ (กองออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2557) สวนสาธารณะมีส่วนสำคัญในการลดผลกระทบด้านต่างๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ (Greenpeace, 2564) ทำให้สวนสาธารณะมีบทบาทสำคัญต่อประชาชน หากสามารถบริหารจัดการ

สวนสาธารณะให้เป็นพื้นที่อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมทางกาย รองรับความต้องการของผู้ใช้บริการ จะสามารถช่วยเสริมสร้างสุขภาพและจิตใจ และส่งผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย (อรณา จันทรศิริ, 2558)

ประเภทของสวนสาธารณะ

กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร (2554) ได้แบ่งพื้นที่สีเขียวในรูปของสวนสาธารณะออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

- 1) สวนระดับเมือง มากกว่า 500 ไร่ การให้บริการในการเข้าถึงแก่คนในพื้นที่ใกล้เคียงและคนที่อาศัยอยู่ในเมืองนั้นๆ ที่มีส่วนสาธารณะระดับเมือง มีลานกว้างสำหรับจัดงาน หรือกิจกรรมนันทนาการ
  - 2) สวนระดับย่าน มากกว่า 125 ไร่ การให้บริการในระยะการเข้าถึงสวนสาธารณะประมาณ 8 กิโลเมตร มีพื้นที่สำหรับปิกนิก ลานเอนกประสงค์ ล้ำธาร สวนดอกไม้
  - 3) สวนชุมชน มากกว่า 25 ไร่ การให้บริการในระยะการเข้าถึงสวนสาธารณะประมาณ 3 ถึง 8 กิโลเมตร มีลานกีฬา มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ มีพื้นที่ทางธรรมชาติ
  - 4) สวนหมู่บ้าน หรือสวนละแวกบ้าน มากกว่า 2 ไร่แต่ไม่เกิน 25 ไร่ การให้บริการในระยะการเข้าถึงสวนสาธารณะประมาณ 1 ถึง 3 กิโลเมตร
  - 5) สวนหย่อมขนาดเล็กย่านชุมชน ไม่เกิน 2 ไร่ การให้บริการในระยะการเข้าถึงสวนสาธารณะประมาณ 1 กิโลเมตร ระยะการเดินทางเข้าใช้บริการ 5 ถึง 10 นาที เป็นสวนสาธารณะที่อยู่ระหว่างอาคาร มีสนามเด็กเล่น สถานที่ออกกำลังกาย และที่สำหรับพบปะพูดคุย
  - 6) สวนถนน ความยาวไม่จำกัด ความกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร เป็นสวนที่อยู่เกาะกลางถนน หรือไหล่ทาง
  - 7) สวนเฉพาะทาง ไม่จำกัดขนาดพื้นที่ เช่น สวนประวัติศาสตร์ และสวนวัฒนธรรม
- มาตรฐานสวนสาธารณะระดับต่างๆ ในประเทศไทย ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (2550) อธิบายไว้มีดังนี้

- 1) สวนสาธารณะระดับภาค มีขนาดพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 250 ไร่ สามารถเชื่อมต่อได้กับเมืองโดยรอบ
- 2) สวนสาธารณะระดับเมือง มีขนาดพื้นที่ มากกว่า 500 ไร่ขึ้นไป เป็นพื้นที่เปิดโล่ง สามารถจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชนได้หลากหลาย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองสามารถเข้ามาใช้บริการได้โดยสะดวก
- 3) สวนสาธารณะระดับย่าน มีขนาดพื้นที่ 125 ถึง 500 ไร่ มีกิจกรรมหลากหลาย อยู่ใกล้กับสถานศึกษาระดับมัธยม สามารถรองรับการให้บริการแก่ประชาชน 50,000 ถึง 100,000 คน รัศมีการให้บริการ 3.2 ถึง 6.4 กิโลเมตร
- 4) สวนสาธารณะระดับชุมชน มีขนาดพื้นที่ 37.5 ถึง 50 ไร่ รัศมีการให้บริการห่างจากที่พักอาศัย 0.8 ถึง 2.4 กิโลเมตร มีพื้นที่รองรับประชาชน 20,000 ถึง 30,000 คน อยู่ใกล้ชุมชน หรือสถานศึกษาระดับมัธยมปลายขึ้นไป มีลานกิจกรรมกีฬา นันทนาการ สนามเด็กเล่น
- 5) สวนละแวกบ้าน หรือสวนหมู่บ้าน มีขนาดพื้นที่ 2 ถึง 25 ไร่ รัศมีการให้บริการ 400 ถึง 800 เมตร มีพื้นที่สำหรับกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมสังคม อยู่ใกล้สถานศึกษา และมีอุปกรณ์แสงสว่างในเวลากลางคืน
- 6) สวนหย่อมขนาดเล็ก มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน 2 ไร่ รัศมีการให้บริการประมาณ 1 กิโลเมตร และสามารถเดินทางเข้าใช้บริการ 5 ถึง 10 นาที เดินทางสะดวกมีความปลอดภัยอาจจะเป็นสวนที่อยู่ระหว่างอาคาร มีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ มีสนามเด็กเล่น
- 7) สวนถนน มีขนาดความกว้างของพื้นที่ไม่น้อยกว่า 5 เมตร มีความยาวไม่จำกัด เช่น สวนเกาะกลางถนน และสวนไหล่ทาง

มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะ

การจัดสวนสาธารณะส่งเสริมให้เกิดการเข้าใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกาย เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนสาธารณะมีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้บริการ ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานการจัดสวนสาธารณะจึงมีความสำคัญ (อรณา จันทรศิริ, 2558) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กระทรวงมหาดไทย (2561) แบ่งมาตรฐานสวนสาธารณะออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ สวนหย่อมขนาดเล็ก สวนหมู่บ้าน สวนชุมชน และสวนระดับย่าน นอกจากนี้ มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านภูมิทัศน์ และ ด้านการเข้าถึง ในการพิจารณาว่าสวนสาธารณะได้มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะหรือไม่นั้น สวนสาธารณะนั้นๆ จะต้องมียอดประกอบย่อยของแต่ละด้านอย่างน้อยร้อยละ 90 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะ 4 ด้าน

รายละเอียด	สวนสาธารณะ 4 ประเภท			
	สวนหย่อมขนาดเล็ก	สวนหมู่บ้าน	สวนชุมชน	สวนระดับย่าน
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก				
สนามกีฬากลางแจ้ง		✓	✓	✓
— สนามฟุตบอล				
— สนามบาสเกตบอล				
— สนามเทนนิส				
— สนามแบดมินตัน				
— สนามเปตอง				
— ลานอเนกประสงค์				
ห้องน้ำสาธารณะ	✓	✓	✓	✓
— ห้องน้ำสำหรับบุคคลทั่วไป				
— ห้องน้ำสำหรับผู้พิการ				
ทางจักรยาน		✓	✓	✓
ทางวิ่งหรือทางเดิน	✓	✓	✓	✓
แผนที่หรือแผนผัง		✓	✓	✓
ป้ายสวนสาธารณะ		✓	✓	✓
ที่จอดรถยนต์		✓	✓	✓
ที่จอดรถจักรยานยนต์		✓	✓	✓
ที่จอดรถจักรยาน		✓	✓	✓
ศาลาอเนกประสงค์	✓	✓	✓	✓
เก้าอี้สนาม	✓	✓	✓	✓
ที่รองรับภาชนะขยะมูลฝอย	✓	✓	✓	
เครื่องออกกำลังกาย	✓	✓	✓	
สนามเด็กเล่น	✓	✓	✓	
ด้านความปลอดภัย				
รั้วขอบเขต		✓	✓	✓
— รั้วไม้				
— รั้วเหล็ก				
— รั้วอิฐบล็อก				
บ่อหมายามรักษาความปลอดภัย	✓	✓	✓	✓

รายละเอียด	สวนสาธารณะ 4 ประเภท			
	สวนหย่อมขนาดเล็ก	สวนหมู่บ้าน	สวนชุมชน	สวนระดับย่าน
ประตูทางเข้า-ทางออก	✓	✓	✓	✓
ป้ายกฎเกณฑ์การใช้สวนสาธารณะ	✓	✓	✓	✓
ระบบไฟฟ้า	✓	✓	✓	✓
กล้องวงจรปิด	✓	✓	✓	✓
ด้านภูมิทัศน์				
บ่อน้ำ		✓	✓	✓
สนามหญ้า	✓	✓	✓	✓
ไม้ยืนต้น	✓	✓	✓	✓
ไม้พุ่ม	✓	✓	✓	✓
ด้านการเข้าถึง				
ทางเดินเท้า	✓	✓	✓	✓
ทางจักรยาน	✓	✓	✓	✓
ทางระบบขนส่งหรือรถยนต์ส่วนบุคคล		✓	✓	✓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ใช้กระบวนการวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษาเปรียบเทียบมาตรฐานการจัดสวนสาธารณะของเขตหลักสี่ตามตารางที่ 1 กับสวนสาธารณะ 6 เขต ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมจากหนังสือ เอกสาร บทความวิชาการต่างๆ จากสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และห้องสมุดอื่นๆ ตลอดจนข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสวนสาธารณะ
- 2) ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

จากการสำรวจสวนสาธารณะในเขตหลักสี่ทั้ง 22 แห่ง พบว่า ไม่มีสวนสาธารณะใดได้มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะ มีเพียงใกล้เคียงมาตรฐาน 9 แห่ง กล่าวคือ เป็นสวนหมู่บ้าน 3 แห่ง ได้แก่ สวนสาธารณะริมบึงสีกัน สวนสาธารณะเคหะทุ่งสองห้องศูนย์สาธารณสุข 53 และสวนสาธารณะศูนย์กีฬาเคหะท่าทราย สวนชุมชน 5 แห่ง ได้แก่ สวนสาธารณะศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 (อาคาร A) สวนสาธารณะศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 สวนสาธารณะบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด สวนสาธารณะการประปานครหลวง และสวนสาธารณะบริษัท ที โอ ที จำกัด (มหาชน) และสวนระดับย่าน 1 แห่ง คือ สวนสาธารณะบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) สวนสาธารณะริมบึงสีกัน ตั้งอยู่ใกล้ตลาดนัดริมบึงเมืองทองธานี ทำให้ผู้ที่ต้องการเข้ามาใช้บริการเดินทางได้สะดวก โดยทางเท้า ทางจักรยาน ทางระบบขนส่งสาธารณะ หรือรถยนต์ส่วนบุคคล ภายในสวนสาธารณะริมบึงสีกันมีเครื่องออกกำลังกาย และสนามเด็กเล่น ตรงกลางเป็นบึงขนาดใหญ่ มีสะพานเชื่อมต่อกันระหว่างบึง สามารถวิ่งหรือเดินออกกำลังกายได้ตลอดวัน แต่สวนสาธารณะริมบึงสีกันยังคงขาดห้องน้ำสาธารณะ ทางจักรยาน แผนที่หรือแผนผัง ศาลาอเนกประสงค์ รั้วขอบเขต บัอมยามรักษาความปลอดภัย ประตูทางเข้าและทางออก
- 2) สวนเคหะชุมชนทุ่งสองห้องศูนย์สาธารณสุข 53 ตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 2 และแหล่งที่พักอาศัย ผู้ที่ต้องการเข้ามาใช้บริการสามารถเดินทางได้สะดวก มีที่จอดรถจักรยานและรถจักรยานยนต์ แต่ที่สำหรับจอดรถยนต์

มีจำกัด ภายในสวนสาธารณะมีเครื่องออกกำลังกาย สนามเด็กเล่น มีทางวิ่งหรือทางเดินสำหรับออกกำลังกาย มีห้องน้ำ สาธารณะบริการ กล้องวงจรปิด และระบบไฟฟ้าส่องสว่าง

3) สวนสาธารณะศูนย์เยาวชนหลักสี่ชุมชนท่าทราย ตั้งอยู่บริเวณเคหะชุมชนท่าทราย ใกล้มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และโรงเรียนการเคหะท่าทราย ผู้ใช้บริการสามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคลหรือระบบขนส่งสาธารณะ ภายในสวนสาธารณะเป็นสนามฟุตบอล บริเวณด้านข้างมีศาลาอเนกประสงค์ สนามเด็กเล่น และเก้าอี้สนาม

4) สวนสาธารณะศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคาร A) ตั้งอยู่บริเวณอาคาร A มีลานอเนกประสงค์ ทางวิ่งหรือทางเดิน สำหรับออกกำลังกาย ในส่วนของห้องน้ำสาธารณะมีบริการภายในอาคาร A มีที่จอดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยาน

5) สวนสาธารณะศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ตั้งอยู่บริเวณอาคาร B ภายในมีลานอเนกประสงค์ เครื่องออกกำลังกาย และมีทางวิ่งหรือทางเดิน เพื่อออกกำลังกาย

6) สวนสาธารณะบริษัทไปรษณีย์ไทย ตั้งอยู่ภายในบริษัทไปรษณีย์ไทย มีทางวิ่งหรือทางเดิน เพื่อออกกำลังกาย มีภูมิทัศน์ร่มรื่นไม่บดบังทัศนวิสัย ผู้ที่ต้องการพักผ่อนหรือออกกำลังกายสามารถเดินทางได้สะดวกโดยจักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล หรือระบบขนส่งสาธารณะ

7) สวนสาธารณะการประปานครหลวง ภายในมีสนามฟุตบอล ทางวิ่งหรือทางเดินสำหรับออกกำลังกาย สำหรับผู้ที่ต้องการใช้บริการภายในสวนสาธารณะมีสถานที่จอดรถยนต์ จักรยานยนต์ และจักรยาน

8) สวนสาธารณะบริษัท ที โอ ที จำกัด (มหาชน) ภายในมีทางวิ่งหรือทางเดินสำหรับออกกำลังกาย มีระบบความปลอดภัย ได้แก่ กล้องวงจรปิด ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง ป้อมยามรักษาความปลอดภัย ผู้ที่ต้องการใช้บริการสามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนบุคคลหรือระบบขนส่งสาธารณะ รถจักรยานยนต์ และรถจักรยาน

9) สวนสาธารณะบริษัทการสื่อสารแห่งประเทศไทย โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ภายในมีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางวิ่งหรือทางเดิน ลานอเนกประสงค์ เครื่องออกกำลังกาย ห้องน้ำสาธารณะสำหรับบุคคลทั่วไปและสำหรับผู้พิการ มีประตูทางเข้าและทางออก มีระบบรักษาความปลอดภัย ได้แก่ ป้อมยามรักษาความปลอดภัย กล้องวงจรปิด และระบบไฟฟ้าส่องสว่าง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สวนสาธารณะในเขตหลักสี่ที่ใกล้เคียงมาตรฐานข้างต้น ตั้งอยู่ใกล้แหล่งที่พักอาศัยทำให้มีผู้ใช้บริการค่อนข้างมาก จึงควรปรับปรุงองค์ประกอบที่ไม่ได้มาตรฐาน ดังนี้

1) ห้องน้ำสำหรับผู้พิการ ภายในห้องน้ำเป็นลักษณะโถสุขภัณฑ์แบบนั่งยอง และนั่งราบ ไม่มีราวจับติดผนัง ไม่มีประตูบานเลื่อน ควรปรับปรุงห้องน้ำให้มีราวจับติดผนัง มีทางราบสำหรับผู้พิการที่ไม่สะดวกในการเดิน และประตูห้องน้ำแบบบานเลื่อน

2) ทางจักรยาน ภายในสวนสาธารณะมีผู้เข้ามาใช้บริการโดยการปั่นจักรยาน แต่ไม่มีเส้นทางเฉพาะสำหรับการปั่นจักรยาน ผู้ที่มาวิ่งออกกำลังกายจะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการออกกำลังกาย ภายในสวนสาธารณะควรจัดสรรพื้นที่ในการใช้ประโยชน์โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เข้ามาทำกิจกรรมภายในสวนสาธารณะ โดยการแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสม และทำสัญลักษณ์ให้ชัดเจน เช่น ป้ายเส้นทางจักรยาน และสัญลักษณ์รูปจักรยานบนพื้น

3) ที่จอดรถยนต์ ผู้ที่เข้ามาใช้บริการส่วนมากใช้รถจักรยานยนต์ เนื่องจากสวนสาธารณะตั้งอยู่ในแหล่งที่พักอาศัย สำหรับผู้ต้องการนำรถยนต์มาจอดเพื่อใช้บริการสวนสาธารณะนั้น จะต้องหาที่จอดรถยนต์โดยการจอดในซอยหรือข้างถนน ภายในสวนสาธารณะไม่ได้สามารถรองรับรถยนต์ได้จำนวนมาก จึงควรมีป้ายแนะนำในการจอดรถยนต์ เช่น จอดภายในสถานศึกษา หรือสถานที่ราชการที่ใกล้เคียง และควรมีป้ายเตือนกรณีพื้นที่ในการจอดรถยนต์ไม่เพียงพอ

- 4) ที่จอดรถจักรยานยนต์ บริเวณรอบนอกสวนสาธารณะสามารถจอดรถจักรยานยนต์ได้แต่ต้องซ้อนคันไม่เป็นระเบียบ เนื่องจากภายในสวนสาธารณะไม่ให้นำรถจักรยานยนต์เข้าภายใน พื้นที่จอดรถจักรยานยนต์ควรแบ่งให้มีขนาดที่เหมาะสม แบ่งเส้นชัดเจน หากพื้นที่ไม่เพียงพอควรมีป้ายสำหรับคำแนะนำในการจอดรถจักรยานยนต์
- 5) ที่จอดรถจักรยาน สำหรับผู้ที่เข้ามาปั่นจักรยานเพื่อออกกำลังกายหรือผู้ที่ปั่นจักรยานมาใช้บริการสวนสาธารณะไม่สามารถหาที่จอดรถจักรยานแล้วไปทำกิจกรรมอย่างอื่นได้เนื่องจากไม่มีที่จอดรถจักรยานโดยเฉพาะ หากต้องการจอดรถจักรยานเพื่อไปทำกิจกรรมอย่างอื่นอาจจะต้องฝากกับผู้ดูแลความปลอดภัยภายในสวนสาธารณะ จึงควรพิจารณาเพิ่มที่จอดรถจักรยาน

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการศึกษามาตรฐานการจัดสวนสาธารณะในประเทศไทย กรณีศึกษาเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ห้องน้ำสำหรับผู้พิการ หากภายในห้องน้ำมีจำนวนห้องน้ำที่จำกัดควรทำให้เป็นห้องน้ำที่สามารถใช้ได้สำหรับบุคคลทั่วไปและสำหรับผู้พิการ โดยมีประตูห้องน้ำแบบบานเลื่อน มีราวจับติดผนัง เป็นโถสุขภัณฑ์แบบนั่งราบ มีพนักพิงระหว่างทางก่อนถึงห้องน้ำควรเป็นพื้นราบเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการที่ไม่สะดวกต่อการเดิน
- 2) ทางจักรยาน สำหรับสวนสาธารณะบางแห่งมีพื้นที่อย่างจำกัด เช่น สวนสาธารณะศูนย์เยาวชนหลักสี่ชุมชนท่าทราย ควรมีป้ายห้ามสำหรับการปั่นจักรยานเนื่องจากอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุต่อผู้อื่นได้ หรือบางสวนสาธารณะที่มีพื้นที่สำหรับปั่นจักรยานได้แต่ไม่มีสัญลักษณ์ที่กำหนดชัดเจน เช่น สวนสาธารณะริมบึงสีกัน มีผู้ใช้บริการเข้ามาปั่นจักรยาน ผู้วิจัยเสนอว่าควรจัดสรรพื้นที่ในการใช้ประโยชน์ใหม่ให้เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรม
- 3) ที่จอดรถจักรยาน ที่จอดรถจักรยานยนต์ และที่จอดรถยนต์ ควรจัดให้พอเพียงต่อความต้องการของผู้ใช้บริการสวนสาธารณะตามขนาดพื้นที่ที่สามารถจัดให้ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการปรับปรุงสวนสาธารณะทั้ง 9 แห่ง ที่พบว่า ใกล้เคียงมาตรฐานในการวิจัยครั้งนี้ ว่าเป็นไปตามมาตรฐานมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ อาจศึกษาสวนสาธารณะในเขตอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนในจังหวัดต่างๆ เพื่อวิเคราะห์มาตรฐานการจัดสวนสาธารณะให้ตอบสนองความต้องการของผู้มาใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2564). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>.
- กรมการปกครอง. (2565). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/mainpage>.
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2561). เกณฑ์มาตรฐานผังเมือง มาตรการ วิธีการ และเครื่องมือ: กรณีตัวอย่างของต่างประเทศ. สืบค้นจาก http://office.dpt.go.th/km/images/pdf/paper_km_1_61-re.pdf.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2550). มาตรฐานการบริหารและบริการสาธารณะ. สืบค้นจาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/eb1.htm.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2561). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานมาตรฐานสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ. สืบค้นจาก https://www.banphet-mu.go.th/index/add_file/ZrDTtRIThu45316.pdf.
- กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. (2554). พื้นที่สีเขียวในรูปสวนสาธารณะกรุงเทพมหานคร. สืบค้นจาก http://cpd.bangkok.go.th:90/web2/strategy/DATA54_55/9GREEN.pdf.
- กองออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2557). เกณฑ์มาตรฐานสวนสาธารณะเพื่อการออกกำลังกาย. สืบค้นจาก <http://www.wangsaphung.go.th/upload-files/uploadfile/8/20210823095825.pdf>.

- สถาบันโรคทรวงอก. (2560). การรักษาโรคซึมเศร้า. สืบค้นจาก https://www.ccit.go.th/news/health_detail.php?post_id=544.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). สัมมะโนประชากรและเคหะ. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/pop/>.
- สำนักสิ่งแวดล้อม. (2565). ฐานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผลการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร. สืบค้นจาก <http://203.155.220.118/green-parks-admin/>.
- อรณา จันทรศิริ. (2558). สวนสาธารณะกับการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย. สืบค้นจาก <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/health-literacy/list3/all?keyword=>.
- ESTOPOL. (2562). เขตที่มีจำนวนสวนสาธารณะมากที่สุด. สืบค้นจาก <https://www.estopolis.com/article/lifestyle/urban/7>.
- Green News. (2564). สภาพกรุงเทพมหานครเมืองฟ้า “พื้นที่ป่ายังไม่พอ” เป้าหมายกรุงเทพมหานครอีก 9 ปี ได้พื้นที่สีเขียวตามมาตรฐานโลก. สืบค้นจาก <https://mgonline.com/greeninnovation/detail/9640000091031>.
- Greenpeace. (2564). พื้นที่สีเขียวและพื้นที่สาธารณะต่างๆ เป็นมากกว่าแค่ที่พักผ่อนหย่อนใจ. สืบค้นจาก <https://today.line.me/th/v2/article/WLB7Zv>.
- Thai PBS. (2562). คนกรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวไม่พอจริงหรือ. สืบค้นจาก <https://thevisual.thaipbs.or.th/projects/1>.
- ThaiPR. (2551). บึงสีกันสวนสาธารณะแห่งใหม่ในพื้นที่ของเขตหลักสี่. สืบค้นจาก <https://www.ryt9.com/s/prg/337396?fbclid=IwAR2eSql7oYLVHxFOU0RwZ3autrKy3Xu9nFVHOhk9fZ7CF0viumzBToA>.
- The Passport. (2564). กรุงเทพมหานครปรับโฉมสวนลุมพินีเป็นสวนสาธารณะระดับโลก. สืบค้นจาก <https://thepassport.travel/travel-update/report/renovate-lumpini-park>.
- Yossapon, B. (2564). ทำไมการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะจึงล้มเหลว. สืบค้นจาก <https://citycracker.co/city-reflection/why-public-spaces-fail/>.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher’s Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).